

prav dobro, če se pusti brž iz krnice skoz cedilo teči, ki je škropilničnemu cedilu podobno, da tudi najmenjši deli mošta s kislecem zraka vzevo pridejo. Tega-le nauka se je držati: mošt kolikor bolj, vino pa kolikor menj mogoče z zrakom v zvezo devati; kajti pri muštu mora ogljenčeva kislina odhajati, pri vinu pa se zadržavati.

Kedar mošt skoz cedilo teče, hitreje zavre, hitreje zori in se tudi lažje izčisti. Vrelnici ali moštnemu hramu in sedom, v katerih mošt vreje, naj se dá potrebna toplina 15 do 25 stopinj, zavoljo česar je treba v vrelnici viseči toplomer imeti. V 3 do 5 tednih mine burkasto vrenje, kar se iz tega vidi, da v zaklepih na vehi več ne klokoče, ako se uho na veho nastavi. Potem ko je mošt tako brzo povrel, naj se znova skoz cedila v uložene sode pretoči. Poznejše vrenje, ki na to nastopi, stori, da se vino vedno bolj popravlja. To prihaja samo od sebe in se godi vsled postave narurne.

Kakor se pri prvem ali poglavitem vrenji moštova cukrovina vsled notranjega gorenja, — vsakdo vé, kak gorek je mošt med vrenjem, — v vinski cvet (alkohol) in v ogljenčevo kislino razdeli, tako se tudi pri poslednjem vrenji oni del cukrovine, ki je še od preje ostal, dalje pokuha in vsled tega pokuhanja, pri katerem se ona zopet v alkohol in druge tvarine razdeljuje, in vsled kisline, ki se zdaj pokazuje, nastanejo one žlahtne in preje skrite lastnosti vina, kakoršne so: duh in dišava.

Kako dobre nasledke da ima tako umetno vrenje, tega se bode vinogradnik, kedar je to poskusil, kmalu sam prepričal. Nekaj vinskega duha, ki pa se mu itak ne poplačuje, bode mošt res izgubil, ali na drugej strani bo dobil vino ognjevito, polno vinskega cveta, hitreje zoreče, lahko obdelovavno, menj boleznim podvrženo, ohranljivo in obstoječe.

Še nekaj vinorejcem. „Kar solnce meseca avgusta ne skuha, tega m. septembra ne spéče“ — velevala prigovor, ki pa letos — Bogu bodi hvala! — ni opravičen. Kar je silno neugodni m. avgust pri grozdju zadrževal, pospešil je močno september, posebno, ker so tudi noči večidel prav tople bile. To daje upanja, da se nezrelo grozdje trgalo ne bo. To pa je premalo, treba je sladkega, popolno zrelega grozdja, v katerem so se sladkorni deli razvili. Zato bo letos treba s trgatvijo še počakati, ker kaže, da še bo lepo toplo ostalo. Kdor prehitro brat gre, dobi kisló kapljico, za katero se tudi veliko manj speča, če se proda.

V slovenskih, haloških, ljutomerskih in pohorskih goricah je že precej vtrjena navada, da se pozno bere; drugače je to v spodnjih straneh dežele, kder ljudje hitijo v trgatev, brž ko je grozdje „mehko“, ne vprašaje za to, ali je tudi popolnoma

zrelo, sladko. — Tu ne pomaga nobena beseda, treba je drugega pomočka, in ta bi bil postava za primerno trgatev, ki bi se začela povsod, ko je grozdje v istini že dozorelo. — Kmetje na Goriškem, kakor piše in spodbuja „Gospod. list“, se že posvetujejo o tem, da bi prosili za tako postavo.

Naj tudi „Gospodar“ opominja pametne vinorejce, da podpirajo to reč tudi pri nas na Štajerskem, kder je že v nekterih krajih želja po taki postavi se izrekla. Gg. župani in srenjski svetovalci, skušajte pospeševati to stvar, ki bo našo vinorejo močno povzdignila, vam pa in sosedom lepega dobička donesla!

Opominjamo tudi, ne trgati grozdja v dežji in zjutranji rósi; naj solnce poprej mokroto posrka. Gledajte tudi, da se nezrelo in gnjilo od zrelega in zdravega grozdja loči. Vsak dan se naj le toliko natrga, kolikor se tisti dan še stlačiti (sprešati) zamore.

Štajerski dež. zbor.

IV. Seja 21. septb. 1874. — Poslanec baron Walterskirchen vpraša vlado zastran sklicanja dež. komisije za vravnanje zemljišnega davka tako-le: „Gledé na to, da je v smislu postave od 24. maja 1869 o vravnani zem. davka enakomerna razdelitev in istodobna cenitev poglavitno ravnilo; gledé dalje na to, da se enakomerna razdelitev tako dolgo dognati ne more, dokler še tarifov nekterih dežel ne poznamo; gledé slednjič na to, da se dozda razglašeni tarifi brez centralne komisije končno določiti ne morejo, se drznem staviti vprašanje: kedaj da misli c. kr. vlada sklicati centralno komisijo“.

Vladni zastopnik odgovori, da ne more še za gotovo povedati, kedaj da se to zgodi.

Poslanec dr. Portugal prosi dež. glavarja, da se predloga zastran vravnanja Mure še v tej seji na dnevni red postavi, ker je treba že to jesen in zimo popraviti, kar je letošnja povodenj poškodovala. Ob koncu vpraša dež. glavar zastran nujnosti tega predloga zbornico, ki nujnost spozna; predloga izroči se potem odboru za obdelovanje zemlje. Grof Kotulinski poroča o predlogu dež. odbora zastran cestnine za cesto iz Jur-kloštra do Laškega. Dež. odbor predlaga v soglasju s c. kr. vlado, da se: 1. lastniku grajšine v Jur-kloštru dovoli mostovina do 1. januarja 1878 na mostu, ki je ob grajšinskih stroških napravljen čez Savinjo pod rimskimi toplicami. 2. Prosti mostovine ostanejo vsi, katerim po postavi ta predpraveca gre. 3. Tarifa se določi po deželni vladi in dež. odboru. Predlogi so bili sprejeti.

Predlog dež. odbora, da se ravnatelj šole gluhomutcev, kakor tudi učitelj in učiteljicam, slednjič strežaju in poslom pri tem zavodu s 1.

januarjem 1875 letne plače zboljšajo, se izroči odboru v pretres.

V. Seja 24. septb. 1874. Poslanec Őok s tovariši predlaga, da se naj v tem zasedanji še izdela postava, po kateri se bode škoda pri divjačini storjena preiskavala, cenila in povrnila morala. — Deželni odbor nasvetuje vsled sklepa od 12. dec. lansk. leta in na podlagi posvetovanj ravnateljev deželnih mestjanskih šol: da se ustanovi 6 štipendij po 500 (!) gld. za one dovršene pripravnike, ki se hoté pripravljati za učitelje na mestjanskih šolah, katerim učiteljev primanjkuje. Izuriti se morajo v matematiško-tehniških ali pa v prirodoslovnih tvarinah. Morajo pa že v ljudskih solah kot učitelji ali podučitelji službo imeti. Vsaka štipendija da se na 2 leti, po preteklih 2 letih mora dotični skušnjo napraviti in če bo za zmožnega spoznan, najmanj 6 let na mestjanski šoli služiti. Dež. odbor naj odslej skoz 5 let štipendije razpisuje in podeljuje, pred koncem te dobe pa o vspehu deželnemu zboru poroča. Predlog se izroči odboru za naučne stvari.

Slednjič se sprejme predlog dež. odbora, da se z deželne orožnice, ki je zdaj vredjena, vse pogrešljivo orožje proda, drugo pa shrani. — To je orožje, katero so svoje dni kmetom davali, kadar je bilo treba iti v boj. Leta 1848 so se dijaki s temi sulicami in dolgimi puškami na kamen igrali ter drgali z njih stoletni prah in rjavino. —

VI. Seja 26. sptb. Cesarski namestnik izroči načrt in proračun stroškov za vrvanjanje Mure od Gradca pri Radeckijevem mostu pa do srenje Cven na štajersko-ogerski meji. Vrvanjanje bo trajalo od l. 1875 do konca 1894 ter bo stalo z nakupnino zemljišč in upravnimi stroški vred 1 mil. in 530.000 gld., od ktere svote se porabi vsako leto 76.500 gld. K tem stroškom priklada država 4 desetinske, deželna blagajnica isto toliko, ukrajne blagajnice od Gradca do Ljutomera 1 desetinko, dačne srenje ob teku Mure od Gradca do Cvena vkupaj 1 desetinko. Srenjam se pa prepusti, da v smislu §. 46. dež. post. od 18. jan. 1872 svoto, ki njim pripada, nalože mejašnim posestnikom in bližnjim vodnim napravam. — Za vzdržanje že obstoječih in prihodnjih staveb, za obrambo pobjezja na poprej omenjeni črti in za upravne stroške bo treba na leto 35.000 gld., od kterih prevzame država (če dovoli drž. zbor), deželna blagajnica, ukrajne in srenjske isto toliko desetink kakor za urvanjanje reke. — Država in dež. odbor imata dolžnost in pravico stvar izvesti in nadzorovati.

Poslanec Žnidrič ogleši vprašanje do vlade zastran nadaljnega delanja graje ob Savskem pobjezji. — Predlog dež. odbora, da se trg Lempert iz sladkogorske srenje izloči in postane zasebna srenja, se po predlogu dra. Srnea in ker je c. kr. dež. predsednik izločivti ugovarjal, povrne odboru za srenjske zadeve, da stvar še enkrat pretrese. Med mnogimi prošnjami, ki so se

dotičnim odboru izročile, jih je tudi več, od poslanca kmeta Bärnfeinda oddanih, ki zahtevajo, da se posilno legaliziranje (poverenje) odpravi.

Dopisi.

Iz Gradca. (Domoljubi, držite banko „Slovenijo!“) Naši politikarji so že zdavno spoznali, da nam je, ako hočemo kedaj politično neodvisen, prost in veljaven narod postati, denarnih zavodov silno potrebno. Naše politično stanje, narodna zavest se bode in se more le po boljšem gmotnem stanju vsacega poedinega in celote zboljšati; naš narod dobi še le potem veljavo, kedar bomo primerne kapitala imeli. Kapitalne moči se pa dan danes ne spravljajo več po poljedelstvu, treba je za to drugih sredstev; poedini ne zamorejo veliko, le v združenji je sila in moč! Naše prizadevanje mora tedaj biti, da si združenimi močmi pomagamo ter si tako vstvarimo primerno število bank, hranilnic in drugih denarnih zavodov. Iz tega pa sledi, da mora naša prva in sveta dolžnost biti, da si zavode, katere že imamo, vzdržimo in ohranimo.

Največi denarni zavod Slovencev do sedaj je pa banka „Slovenija;“ ta se mora vzdržati na vsak način. Obstanek prve naše banke je zlo važen za bodočnost. Ne sme se nikakor misliti, da bi se mogel v kratkem zopet vstanoviti neki drugi in tolik denarni zavod, ako bi prva banka propala. Ne bilo bi dobiti več denarja, ker bi občinstvo zgubilo vse zaupanje v domače takošnje inštitute. Domoljuba torej skoro ni verjetno, da bi med našimi domačini zares bivala kaka izdajalska duša, kateri bi pogin „Slovenije“ mogel vseč biti. Mislim, da politika pri takih stvareh nima nič opraviti. Izgovor z različnim pol. prepričanjem bil bi tukaj prava neumnost in bi kazal duševno nezrelost in grdo popačenost vsega mišljenja. Bankine koristi in pravice se ne delijo po pol. izpovedi, nego po vplačanih denarjih. Banka ne sme in tudi ne služi strankarstvu, ona hoče koristiti liberalcem ravno kakor klerikalcem, ker ni političen, nego ljudsk denarni zavod. Da doplačevanje na akcije dobro napreduje, more nas le srčno veseliti.

Iz Celja. (Obsodba). Andrej Kunač, 23-leten hudodelnik in prav izvržek človeštva, je po noči od 6.—7. sušca t. l. v Cigelnicah fare sv. Martina pri Vurbergu svojo ženo Ano, svojo tašo Mico Polič in njeno vnukinjo, Ano Kolarič, zavratno v postelji napadel in vse tri grozovito usmrtil. Po 3dnevni končni obravnavi pred celjsko okrožno sodnijo je bil 26. t. m. od porotnikov kriv spoznan hudodelstva trojnega umora, in od sodnije k smrti na vislicah obsojen. Želeti bi bilo, da bi se taki hudodelniki brez usmiljenja umorili, drugim v svarilen vzgled, ker je naša jetnišnica že dosta premajhna, toliko je hudodelnikov! —